

Har fiskefett og vitaminer effekt ved psykoser?

I Norge pågår den hittil største studien som er gjort med bruk av eikosapentaensyre (EPA), som er en omega-3-fettsyre, i behandlingen av schizofreni.

– Studien skal også finne svar på om og hvordan antioksydantene vitamin E og C i relativt store doser virker alene eller sammen med eikosapentaensyre (EPA) på pasientenes sykdomsforløp, sier prosjektleder dr.med. Håvard Bentsen ved Aker universitetssykehus, klinikk for psykiatri-Gaustad.

Største studien hittil

Studien involverer minimum 128 pasienter med schizofreni, schizoaffektiv psykose eller schizofreniform lidelse mellom 18 og 40 år. Pasientinkludering ble satt i gang i september 2001, og oppfølgingen skal være avsluttet innen utgangen av 2003. Studien er den hittil største som ser på bruk av EPA hos pasienter med psykiske lidelser.

Pasientene inkluderes i undersøkelsen like etter innleggelse i psykiatrisk avdeling. En gruppe får aktiv EPA og aktiv vitamin E + C, to andre får enten aktiv EPA eller aktiv vitamin E + C, mens den fjerde gruppen får placebo EPA og placebo vitamin E + C. De behandles dobbeltblindt over 16 uker.

Endringer registreres ved blodprøver og intervjuer med pasientene, samt nevropsykologiske undersøkelser før og etter behandlingen. Alle pasientene får samtidig vanlig antipsykotisk medikasjon.

Aktive enzymer

De rikeste kildene for omega-3-fettsyrer er tran, fet fisk, vilt og egg eller kostholds-tilskudd. Rike kilder til vitamin E, som er den viktigste antioksydanten i forsvaret av flerumettede fettsyrer i kroppen, er tran, fet fisk, mandler, nøtter og hvetekim.

– Flerumettede fettsyrer finnes særlig i fosfolipider i nervecellenes membraner. De bidrar til signaloverføringen inni og mellom nervecellene og er med på å styre cellenes vekst, utvikling og funksjon. Antioksydantene hjelper kroppen med å ta vare på de flerumettede fettsyrene, sier Bentsen.

Enzymene som frigjør flerumettede fettsyrer fra fosfolipidene, kalles fosfolipaser. Disse enzymene er særlig aktive hos mange pasienter med schizofreni. Dermed tømmes lagrene for viktige flerumettede fettsyrer slik at cellene fungerer dårligere (1).

Virker positivt

– Vi tror ekstra tilskudd av EPA bedrer sykdomsforløpet bl.a ved å hemme fosfolipasene. Det er publisert fem kontrollerte studier av EPA brukt ved schizofreni, hvorav fire viser effekt (2–4). Den norske undersøkelsen vil ha et langt større utvalg enn tidligere studier, og kan dermed gi sikrere informasjon om og hvordan EPA virker, sier Bentsen.

Han støtter seg blant annet til en indisk studie (2) der det viste seg at en av tre pasienter klarte seg bare på EPA i tre måneder. Alle som bare fikk placebo, ble så dårlige at de måtte settes på vanlig psykosemedisin underveis.

– Det vil være av stor betydning for pasienter med schizofreni hvis det viser seg at EPA og vitamin C + E virker positivt. Det er ikke kjent at en slik medisinerings gir vesentlig mer bivirkninger enn placebo, bortsett fra lette, forbigående mage- og tarmbesvær (< 10%). Økt blødningstendens er kontraindikasjon for behandlingen, sier Bentsen. – Samtidig vet vi at EPA reduserer bivirkninger av psykosemedisin, blant annet ved at de får mindre ufrivillige bevegelser (tardive dyskinesier) og mindre økning av triglycerid-fett i blodet.

Studien vil koste rundt 8 millioner kroner og støttes økonomisk av Stanley Medical Research Institute i USA, av forskningsinstitusjonen Laxdale i Skottland og av Aker universitetssykehus.

Svein Arnt Eriksen
frilansjournalist

Litteratur

1. Khan MED MER, Evans DR, Gunna V, Scheffer RE, Parikh VV, Mahadik SP. Reduced erythrocyt membrane essential fatty acids and increased lipid peroxides in schizophrenia at the never-medicated first-episode of psychosis and after years of treatment with antipsychotics. *Schizophr Res* 2002; 58: 1–10.
2. Peet M, Brind J, Ramchand CN, Shah S, Vankar GK. Two double-blind placebo-controlled pilot studies of eicosapentaenoic acid in the treatment of schizophrenia. *Schizophr Res* 2001; 49: 243–51.
3. Peet M, Horrobin DF in association with the E-E multicentre study group. A dose-ranging exploratory study of the effects of ethyl-eicosapentaenoate in patients with persistent schizophrenic symptoms. *J Psychiatr Res* 2002; 36: 7–18.
4. Emsley R, Myburgh C, Oosthuizen P, van Rensburg SJ. Randomized, placebo-controlled study of ethyl-eicosapentaenoic acid as supplemental treatment in schizophrenia. *Am J Psychiatry* 2002; 159: 1596–98.

– Det vil være av stor betydning for pasienter med schizofreni hvis det viser seg at fettsyren EPA og vitamin C + E virker positivt, sier prosjektleder Håvard Bentsen. Foto S.A. Eriksen